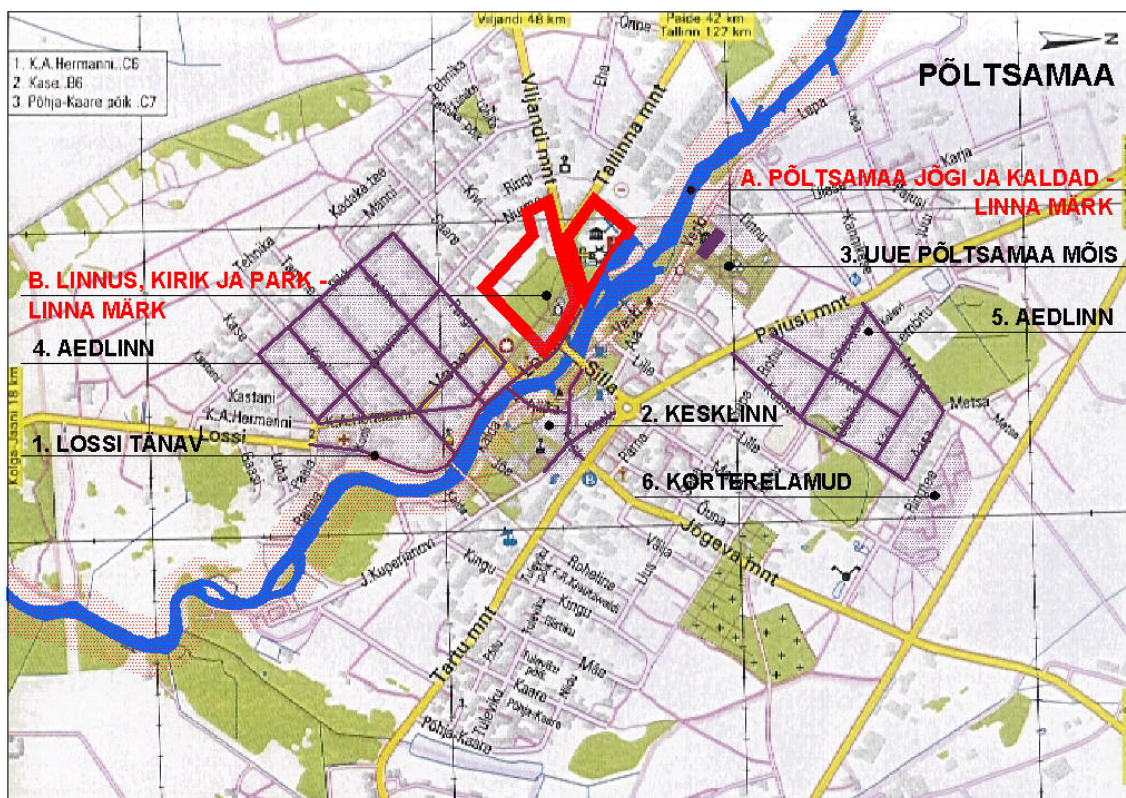

PÕLTSAMAA

LINNAEHITUSLIKUD VÄÄRTUSED

PÕLTSAMAA

LINNA SÜMBOLID – LINNA MÄRGID

Põltsamaa jõgi koos selle kaldal oleva kindlusekompleksiga on kujunenud linna sümboliteks, kuna neil on tähtis koht linna igapäeva- ja kultuurielus ka tänapäeval. Seega võib pidada neid linna identiteedi tõelisteks kandjateks.

A. Põltsamaa jõgi ja selle kaldad

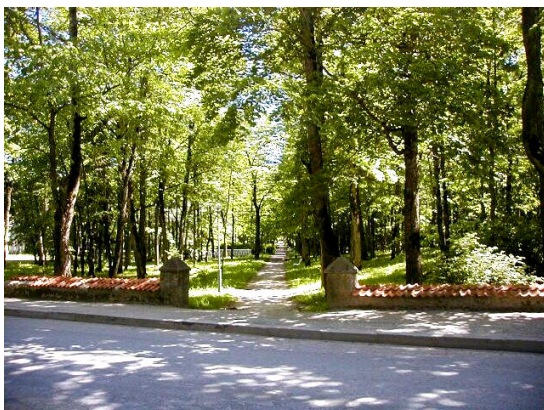
Läbi linna looklevalt kulgev, rohkelt haljastatud kallastega **Põltsamaa jõgi** on visuaalselt silmatorkavam ja kaunis kujund linnaplaanil ja linnapildis, olles oluliselt mõjutanud linnaruumi kujunemist. Selle kallastel paikneb eri ajastutest pärit väärtuslike ehitisi – keskaegne kindlus, 18.sajandi kirik, Uue Põltsamaa mõisaansambel, 19-20.saj. hoonestatud Lossi tänav, 20.saj. alguse veinivabrik jm. Linnaplaneeringud on jõeäärset ala säästnud, sinna ei ole kerkinud mittesobivat hoonestust. Keskosast eemal on jõe kallastel väärtuslike looduslike kooslusi näit. puisniit linna kirdeosas. Läbimõeldum haljastuse kujundus ja vaadete avamine hoonetele suurendaks selle ala atraktiivsust veelgi. Uute ehitiste planeerimine jõe äärde peaks olema põhjendatud ja nende arhitektuur kõrge tasemega.

LINNA SÜMBOLID – LINNA MÄRGID

B. Põltsamaa linnus, kirik ja park

Unikaalne arhitektuuriansambel – **linnusekompleks koos kirikuga** on linna kõige väärtuslikumad ehitised, omades linna tekke ajendina ka ajaloolist väärtust. Kindlus on silmatorkavaim kujund linnaplaanil. Paiknedes jõe paremal kaldal, linna sissesõidu tee ääres, on see pilkupüüdev ning esmase mulje kujundaja linnast. Kuid ümbritsetuna kõrghaljastusest, ei ole ehitis nähtav jõe teiselt kaldalt, kus võiksid avaneda linnapilti rikastavad vaated. Linnusekompleksi osa on ka vana lossipark.

MILJÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD – LINNA MUSTRID

1. Lossi tänav

Põltsamaa jõe kaldal looklevalt kulgev **Lossi tänav** on linna üks vanimaid algupärasel kujul säilinud tänavaid. Selle ääres paiknev, osaliselt säilinud ajaloolise ja hilisema hoonestuse üldilme on ühtne. Varem tiheda hoonestusega tänavaruumi on võimalik taastada olemasolevat mahulist ja plaanistruktuuri järgides. Taastamist vajaks hävinenud hoonestus ja piirdeaiaid.

MILJÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD – LINNA MUSTRID

2. Kesklinn – Tartu maantee - Silla ja Kesk tänava piirkond

Tulenevalt sõjapurustustest ja ajaloolist keskkonda mitteamestavast ning ebajärjekindlast planeerimisest ja ehitusest, on **kesklinna** tänavate ja hoonestusstruktuur lõhnutud. Vaatamata sellele on algsed struktuurielemendid tajutavad näit. Kesk tänaval, kus majad asuvad tänavajoonel. Lillesaare haljastuse kujundamisega on loodud meeldiv keskkond. Eriti kaootiline on Kesk tänava ristumiskoht Tartu maanteega, kus on säilinud üksikud vanad majad, kuid puudub tänavaruum ja tänavajoon, mis aitaks kohas orienteeruda. Uute keskuste rajamise katsed selle ala ümbruses on lõhkunud ajaloolise linnakeskuse. Selle taastamine vajab tõsiselt linnaruumi analüüsi.

Vaatamata suurtele struktuurimuutustele **kesklinnas**, peaks olema võimalik rajada vaadeldaval alal Põltsamaad vääristav linnakeskkond – linnakeskus, mille puudumist on peetud linna pea ainsaks linnaehituslikuks probleemiks. Seda piirkonda on käesolevas töös tähtsustatud kui potentsiaalset väärtuslikku ala, mille hoonestamine vajab kõige suuremat tähelepanu.

MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD – LINNA MUSTRID

3. Uue Põltsamaa mõis

Uue-Põltsamaa mõisakompleks moodustab omanäolise pargikvartali olles jõeäärse haljasala jätkuna linnakeskkonna väärtuslik osa. Mõisa härrastemaja on kõrge väärtusega arhitektuurimälestis. Kuigi mõisakompleks ei ole terviklikult säilinud, tõstab selle väärtust ebasobivate ehitiste puudumine ümbruskonnas. Ala naabrusesse rajatud uuel koolimajal on mõisast piisav distant. Miljööd häirivad vaid hooldamata ja näotud laohooned end. teenijate maja kõrval. Mõisahoonete vaadeldavust segab metsistunud haljastus.

MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD – LINNA MUSTRID

4. Aedlinn – Pargi, Pika, Kase ja Lossi tänavaga piiratud ala

5. Aedlinn – Pajusi mnt, Metsa, Aasa ja Kuuse tänavaga piiratud ala

Väikelinnade olulisteks miljöõ kujundajateks on rohkelt haljastatud **aedlinnaosad**, mis paiknevad ümber vanade linnakeskuste, linna äärealadel. Põltsamaal on kaks erinevat ajal hoonestatud aedlinnaosa, mille arhitektuur ning hoonestus- ja haljastusviis on veidi erinevad. Vanemas osas ääristavad tänavaid puudeallee. Uuem osa on hoonestatud tagasihoidlike tüüpmajadega, kuid nende väliskujunduse uuendamisel peaks arvestama ehitusaegset stiili. Tulenevalt planeeringukohasest ja üheaegselt väljaehitusest ning sarnasest mahulisest struktuurist on need alad kõrge miljööväärtusega. Üldilmet parandaks piideaedade korrastamine ning puuduvate piirdeaedade

MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD – LINNA MUSTRID

6. KortereLAMud – Tallinna-Tartu mnt. ja Ringteega piiratud ala

7. Sõpruse park

Tüüpprojektide järgi ehitatud **kortereLAMud** on rajatud ajastule iseloomuliku vabaplaneeringu alusel. Oskuslikult kavandatud keskkond on elanikesõbralik, seda rikastab hästi kujundatud ja hooldatud haljastus.

Põltsamaa linnale on iseloomulikud hästihooldatud puiesteed ja haljasalad. Linnaelanikud peavad väärtuslikuks 20.saj. teisel poolel rajatud **Sõpruse parki** linna kagu osas.

PÕLTSAMAA LINNA MÄRGID

LINNAEHITUSLIKUD DOMINANDID – LINNA SÜMBOLID

A	PÕLTSAMAA JÕGI JA SELLE KALDAD	Jõe kallaste hoonestamis e aeg – 13.-20. saj.
----------	---------------------------------------	---

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
ASEND(tähtsus, väärtus) LINNAPILDIS - LINNARUUMIS (vaadeldavus, silmatorkavus)	Linna läbiv Põltsamaa jõgi koos saarte ja rohke haljastusega on silmatorkavaim looduslik kujund linnapildis. Sellel alal on oluline koht linnaruumi kujundajana just selle keskosas. Jõe kaldal paiknevad linna väärtuslikumad ehitised, milledele avaneb maalilisi vaateid (linnus, kirik, elektrijaam, postkontor, elamu, veinivabrik, Uue-Mõisa veski jt.). Läbimõeldum haljastuse kujundus suurendaks selle ala atraktiivsust veelgi. Keskusest eemal on jõe kallastel mitmekesiseid looduslikke kooslusi, näiteks puisniit linna kirdeosas.
ARHITEKTUUR (visuaalne väärtus)	Linna läbiv, väikeste saartega rohkelt haljastatud kallastega looklev jõgi on kaunis kujund, millel on kõrge visuaalne väärtus. Jõe kallastel avanevad vaated üksikutele tagasihoidliku arhitektuuriga ehitistele.
KUJUND LINNAPLAANIL	Põltsamaa jõgi on kõige selgemalt eristatav kujund linnaplaanil, mis tsentraalse lookleva teljena jagab linna kaheks osaks. See on koos linna läbivate maanteedega mõjutanud linna arengut ja kujundanud linnaplaani struktuuri.
TÄHTSUS LINNAELUS (ajalooline ja kultuuriväärtus, tähtsus tänapäeval)	Põltsamaa jõgi on linna kujunemisel omanud läbi aegade väga olulist rolli. Selle kallastel on näha erinevatest aegadest pärinevaid ehitusstruktuure. Keskajal rajati jõe paremale kaldale ordulinnus, mille külje alla kujunes 13.saj. lõpul alevik. 18.saj. ehitati linnuse juurde praegu säilinud kirik. Lossi tänav on märk vanast aleviku tänavast. Kindluse naabrusesse, otse jõe kaldal ja selle saartele rajati Vana-Põltsamaa mõisa kõrvalhoonetesse 1921. a. Veinivabrik. Üle jõe viib Suur sild, mis on läbi aegade ühendanud Viljandimaad ja Tallinna Tartumaaga. Just silla juures asuvad linna uhkemad kiviehitised. Jõe paremale kaldale on hoonestus tekkinud hilisemal ajal ja see ei ole nii silmatorkav. Põltsamaa linnaehituse kohta koostatud kolm suuremat planeeringut on jõeäärset ala säästnud. Selle looduslikku ilu on hinnatud väärtusliku puhkealana. Läbimõeldum haljastuse kujundus suurendaks selle ala atraktiivsust veelgi. Selle looduslikku ilu hinnatakse väärtusliku puhkealana.
KOKKUVÖTTE	Läbi linna looklevalt kulgev, rohkelt haljastatud kallastega Põltsamaa jõgi on visuaalselt silmatorkavaim kujund linnaplaanil ja linnapildis, mis on oluliselt mõjutanud linnaruumi kujunemist ning millel on tähtis koht linnaelus ka tänapäeval.

PÕLTSAMAA LINNA MÄRGID

LINNAEHITUSLIKUD DOMINANDID – LINNA SÜMBOLID

B PÕLTSAMAA LINNUS, KIRIK JA PARK

Rajamise aeg
– 13. saj.

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
ASEND LINNAPILDIS - LINNARUUMIS (vaadeldavus, silmatorkavus, tähtsus, väärtus)	Linnusekompleks koos kirikuga on vaadeldav jõe paremal kaldal Viljandi ja Tallinna poolt linna sisse sõites, olles pilkupüüdev esmase mulje kujundaja linnast. Kuid ümbritsetuna kõrghaljastusest, ei ole see nähtav jõe teiselt kaldalt, kust võiksid avaneda suurepärased vaated linnusele ja kirikule, mis linnapilti kindlasti rikastaksid. Hoonekompleksi eraldab linna lõunapoolsetest ehitusaladest iidne park, mis on hästi hooldatud.
ARHITEKTUUR	Linnus ja sellest hiljem kujunenud loss moodustavad Eesti ühe suurema ja unikaalsema arhitektuuriansambli. See on linna kõige vanem ja väärtuslikum arhitektuurimälestis. Paest, maakivist ja tellisest rajatud ringmüür on iseloomulik Eesti lõuna ja põhja osa üleminekutsoonile. Konvendihooned on rajatud mitmes ehitusjärgus. Nii on lossi ka edaspidi korduvalt ümber ehitatud. 17.saj. rekonstrueeriti see renessansslossiks, 18.saj. sai ehitise hilisbarokkse välimuse. Eriti silmapaistev oli rokokoostiilis sisekujundus. 18. saj. ehitati linnuse juurde tagasihoidlike barokkmotiividega kirik. 1941. aastast on loss varemeis, osa abihooned ja kirik on taastatud.
KUJUND LINNAPLAANIL (asend linnas)	Linnus koos kirikuga asudes jõe kaldal ja linna läbiva põhimagistraali ääres on selgelt eristatav eriline kujund linnaplaanil. Kompleksi tsentraalne asend mõjutab linna keskuse arengut.
TÄHTSUS LINNAELUS (ajalooline ja kultuuriväärtus, tähtsus tänapäeval)	Põltsamaa linnus rajatuna Liivi Ordu tugipunktina Kesk-Eesti muinasmaakondade keskmesse, on linna tekkel ja kujunemisel omanud läbi aegade väga olulist rolli. Tänapäeval on linnusekompleks kujunemas üheks olulisemaks kultuurikeskuseks – siin paikneb muuseum, linnuse hoovis toimuvad mitmekesised kultuuriüritused, samas asub vaimuliku elu keskus – Nigula kirik.
KOKKUVÕTTE	Unikaalne arhitektuuriansambel – linnusekompleks koos kirikuga on ajalooliselt oluliseim ehitise, olles selgelt eristatav kujund linnaplaanis. Sellel on tähtis koht linna kultuurielus ka tänapäeval. Linnus kui linna üks sümboleid on pigem kujund inimeste mälus kui tegelikus linnapildis, kuna see ei ole kõrghaljastuse tõttu vaadeldav.

PÕLTSAMAA MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD

LINNAEHITUSLIKULT VÄÄRTUSLIK KESKKOND – LINNAMUSTRID

1	LOSSI TÄNAV Lossi tänav kuni Tamme tänavani	Rajamise aeg: (tekkis tõenäoliselt kindluse rajamise ajal)
----------	---	--

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
PLAANISTRUKTUUR	
PLANEERING	Lossi tänav vanem osa on tõenäoliselt välja kujunenud seoses kindluse rajamisega ning on osa keskaegsest linnakeskusest. Vanimal kättesaadava plaanil aastast 1815 on Lossi tänav kindluse poolse osas kahelt poolt hoonestatud. 1926. aasta linnaplaanil oli tänav tihedalt hoonestatud ja palju pikemalt kui praegu. Looklevalt kulgeva tänav kujundajaks on olnud jõgi, mille kaldal see paikneb.
TÄNAVATE STRUKTUUR HOONETE PAIGUTUS HALJASTUS	Tänav algab kindluse juurest ja kulgeb looklevalt jõe kaldal järgides selle käänakuid. Suure silla lähedal paiknesid hooned kahel pool tänavat. Osa jõeäärsest hoonestusest on tänaseks hävinenud, mistõttu tänavaruum on kohati lõhutud. Ülejäänud tänavaosas paiknevad hooned tänav ühel küljel tänavajoonel, järgides tänav looklevat kulgu. Tänavat kujundavad põlispuud, mis kasvavad majade vahel kruntidel, tihti küll hävinenud majaplatsidel. Tänavajoonel piiravad krunte piirdeaedade asemele rajatud hekid või põõsad. Tänav on praegu asfalteeritud, kuid selle all on säilinud munakivisillutis.
MAHULINE STRUKTUUR	
ARHITEKTUUR	Tänav on hoonestatud 19. saj. lõpust ja 20.saj. algusest pärinevate esinduslike viilkatuste ja katuseväljaehitistega ühe- ja kahekordsete puit- või kivimajadega. Sillapoolses osas paiknevad kaks 19.saj. lõpust pärinevat pilkupüüdvate fassaadidega punasest tellisest hoonet – postkontor ja kauplus-elamu. Need nn. kroonus stiilis neorenessansslikud hooned on arhitektuurimälestistena muinsuskaitse all.
ÜHTSUS – SOBIVUS	Kuna paljud hooned on hävinenud, on tänavaruum lõhutud ja tänavapilt lünklik. Vaatamata sellele on säilinud ajaloolise ja hiljem rajatud hoonestusega tänav üldilme ühtne.
KOKKUVÖTTE - MILJÖÖVÄÄRTUS	Põltsamaa jõe kaldal looklevalt kulgev Lossi tänav on linna üks vanimaid algupärasel kujul säilinud tänavaid. Selle ääres paiknev, osaliselt säilinud ajaloolise ja hilisema hoonestuse üldilme on ühtne. Varem tiheda hoonestusega tänavaruumi on võimalik taastada olemasolevat plaani ja mahulist struktuuri järgides.

PÕLTSAMAA MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD

LINNAEHITUSLIKULT VÄÄRTUSLIK KESKKOND – LINNAMUSTRID

2 KESKLINN Põltsamaa jõe, Pajusi, Tartu ja Jõgeva maantee ristumiskoha ümbrus	Rajamise aeg: Täpsed andmed puuduvad, ilmselt 19.saj. lõpp
---	---

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
PLAANISTRUKTUUR	
PLANEERING	<p>Käesoleva töö ajal oli võimalik näha vanimat linnaplaani aastast 1815, kus hoonestus Põltsamaa jõe läänekaldal puudus. Ka 1877.a. plaanil on hoonestus tähistatud vaid idakaldal.</p> <p>Linna esimese planeeringu (1929) järgi on ala algne plaani- ja mahuline struktuur säilitatud. 1949.a. generaalplaani näeb ette läbimurde ehitamist Jõgeva maanteele ning selle äärde uue piduliku keskuse rajamist. Kuigi osaliselt on vana tänavatestruktuur ja hooned säilitatud, on see peale sõjapurustusi järgmine samm ajaloolise keskkonna lõhkumisel. 1972.a. generaalplaani järgi on linnakeskus planeeritud jällegi uude kohta ning vana keskus on sellega täiesti likvideeritud. Kuna uue keskuse väljaehitamise plaanid uutesse kohtadesse on luhtunud ja Põltsamaal puudub traditsiooniline keskus, soovitatakse 1998.a. üldplaneeringus kaaluda alternatiivse keskväljakuna Lillesaart, mis läbimõeldud haljastuse rajamisega võiks olla tõeline linna süda. Tõdetakse, et linna selle piirkonna väljakujunemata ruumi tõttu on seal suur muutumispotentsiaal.</p>
TÄNAVATE STRUKTUUR HOONETE PAIGUTUS HALJASTUS	<p>Tulenevalt sõjapurustustest ja ajaloolist keskkonda mittearvestavast ning ebajärjekindlast planeerimisest ja ehitusest, on ala tänavate ja hoonestusstruktuur lõhutatud. Vaatamata sellele on algsed struktuurielemendid tajutavad näit. Kesk tänaval, kus hoonestus asub tänavajoonel või vana Pajusi mnt. osa üksikute hoonetega ning Lillesaar, mille haljastuse kujundamisega on loodud meeldiv keskkond. Eriti kaootiline on Kesk tänava ristumiskoht Tartu maanteega, kus on säilinud üksikud vanad majad, kuid puudub tänavaruum ja tänavjoon, mis aitaks kohas orienteeruda. Uute keskuste rajamise katsed selle ala ümbruses on lõhkunud ajaloolise linnakeskuse. Selle taastamine vajab tõsist linnaruumi analüüsi.</p>
MAHULINE STRUKTUUR	
ARHITEKTUUR	<p>Alal asuvad 19.saj. lõpust ja 20.saj. algusest pärinevad arhitektuurselt tagasihoidlikud hooned.</p>
ÜHTSUS – SOBIVUS	<p>Kuna paljud hooned on hävinenud, on tänavaruum lõhutatud ja tänavapilt lünklik. Uued ehitised on rajatud selle piirkonna ümbrusesse ja mõjutavad endise keskuse ilmet kaudselt. Leevenduseks on uusi ehitisi ümbritsev haljastus. Olulisemalt mõjutab ala ümbritsevate uute tänavate struktuur – nende laius ja sobimatus väikelinna ajaloolise keskkonnaga.</p>
KOKKUVÖTTE - MILJÖÖVÄÄRTUS	<p>Vaatamata suurtele struktuurimuutustele, peaks olema võimalik rajada vaadeldaval alal Põltsamaad väärstav linnakeskkond – linnakeskus, mille puudumist on peetud linna pea ainsaks linnaehituslikuks probleemiks. Seda piirkonda on käesolevas töös tähtsustatud kui väärtuslikku ala linna kui terviku suhtes, mis vajab kõige suuremat tähelepanu.</p>

PÕLTSAMAA MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD

LINNAEHITUSLIKULT VÄÄRTUSLIK KESKKOND – LINNAMUSTRID

3	UUE-PÕLTSAMAA MÕIS	Rajamise aeg – 18.saj. III veerand
----------	---------------------------	--

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
PLAANISTRUKTUUR	
PLANEERING LINNAPLAAN	Uue-Põltsamaa barokne mõisansambel rajati 18.saj. III veerandil jõe paremale kaldale.
TÄNAVATE STRUKTUUR HOONETE PAIGUTUS HALJASTUS	Mõisakompleks on rajatud tüüpilise barokse planeeringuga – keskel tänaseni säilinud peahoone ja kahel pool seda sümmeetriliselt abihooned, milledest vaid üks - end. teenijate maja on algsel kujul säilinud. Selle kõrval asuvate ümberehitatud laohoonete asemel ja teisel pool peahoonet koolimaja kohal olid varem ilmselt samuti mõisa abihooned. Jõe kaldal on säilinud mõisa kuivati. Härrastemaja taga on regulaarselt planeeritud mõisapark, mille algne teedevõrk on loetav, kuid sellel puudub algne haljastusstiil. Mõisapargi kõrvale on rajatud botaanikaaed, mis sellesse keskkonda sobib. Kogu pargi haljastust ei ole sihikindlalt hooldatud. Mõisahoonete vaadeldavust segab metsistunud kõrghaljastus.
MAHULINE STRUKTUUR ARHITEKTUUR	Mõisa peahoone - härrastemaja on ühekorruseline, keskresaliidi osas kahekordne, barokselt nõgusa poolkelpkatusega tellisehitis, mille krohvitud fassaade liigendavad tihedalt lamedad pilastrid, mis akende ja petikakendega ühes rütmis vahelduvad. Sisekujundus on hästi säilinud. Suuremat tähelepanu väärib saal, mis on kaunistatud 18.saj. iseloomulikus laadis (puitraamistuses tahvlid, peenelõikeline hammaskarniis, kannelleeritud friis jm.). Hoonekompleks on arhitektuurimälestisena muinsuskaitse all.
ÜHTSUS – SOBIVUS	Kuigi mõisakompleks ei ole terviklikult säilinud, tõstab selle väärtust ebasobivate ehitiste puudumine. Ala naabrusesse rajatud uuel koolimajal on mõisast piisav distants. Miljööd häirivad vaid hooldamata ja näotud laohooned end. teenijate maja kõrval.
KOKKUVÖTTE - MILJÖÖVÄÄRTUS	Mõisakompleks moodustab omanäolise pargikvartali olles jõeäärse haljasala jätkuna linnakeskkonna väärtuslik osa. Mõisa härrastemaja on kõrge väärtusega arhitektuurimälestis.

PÕLTSAMAA MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD

LINNAEHITUSLIKUD STRUKTUURID – LINNAMUSTRID

4	AEDLINN 1 Pargi, Lossi, Kase, Pika tänavaga piiratud ala linna lõuna osas	Rajamise aeg – 20.saj. I pool
----------	---	-------------------------------------

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
PLAANISTRUKTUUR PLANEERING	Iseloomustatav aedlinna osa on välja ehitatud A.Soansi poolt 1929.a. koostatud "Põltsamaa linna planeerimisekava" kohaselt. 1936.a. on vannutatud maamõõtja H.Pärismaa "Põltsamaa linna planeerimiskaval" tähistanud linna kinnisvarade piirid. Just sellel alal on kõik krundid tähistatud. Ala on planeeringukohaselt välja ehitatud.
TÄNAVATE STRUKTUUR HOONETE PAIGUTUS HALJASTUS	Tänavatevõrk on regulaarne. Sirged risti asetsevad tänavad on ääristatud põlispuude alleedega (Pargi, Jaama, Kase, Nurme, Tamme). Elamud paiknevad kindla rütmiga, mitte eriti tihedalt, tänavajoonest ca 5 m kaugusel ühel joonel. Tänavajoonel on puitlippidest piideaiaid või hekid. Majade ees kasvavad ilupuud ja põõsad, nende taga suurtel kruntidel on köögi- ja puuviljaaiad ning abihooned, mis tänavapilti eriti ei mõjuta.
MAHULINE STRUKTUUR ARHITEKTUUR	Eestiaeagsed kõrgete viilkatuste ja katusekorrusega esinduslikud, kohati puitdekooriga puitmajad on vaheldumisi väiksemate ja tagasihoidlikumate hoonetega, mis osa on ehitatud nõukogudeaegsete tüüpprojektide järgi. Üldilmet häirivad vaid üksikud kahekordsed lameda katusega uuemad kivimajad.
ÜHTSUS – SOBIVUS	Tulenevalt sarnasest plaani ja mahulisest lahendusest on üldpilt ühtlane.
KOKKUVÕTTE - MILJÖÖVÄÄRTUS	Tulenevalt planeeringukohasest hoonete paigutusest, ala üheaegsest väljaehitusest, sarnasest mahulisest struktuurist ning väljakujunenud alleede süsteemist on see ala kõrge miljööväärusega. Üldilmet parandaks piideaedade korrastamine ning puudevate piirdeaedade rajamine.

PÕLTSAMAA MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD

LINNAEHITUSLIKUD STRUKTUURID – LINNAMUSTRID

5	AEDLINN 2 Pajusi, Metsa, Aasa, Kuuse tänavaga piiratud ala linna põhja osas.	Rajamise aeg – 20.saj. II pool
----------	--	-----------------------------------

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
PLAANISTRUKTUUR	
PLANEERING	Iseloomustatav aedlinna osa on välja ehitatud A.Soansi poolt 1929.a. koostatud Põltsamaa linna planeerimise kava kohaselt. 1936.a. on vannutatud maamõõtja H.Pärismaa tähistanud selle linna kinnisvara piirid. Sellel ala on krundid tähistamata. Seega on ala hoonestatud hiljem. Aedlinn on planeeringukohaselt välja ehitatud.
TÄNAVATE STRUKTUUR HOONETE PAIGUTUS HALJASTUS	Tänavatevõrk on regulaarne. Sirgete täisnurkselt ristuvate tänavate ääres paiknevad elamud kindla rütmiga ja tänavajoonest ca 5 m kaugusel ühel ehitusjoonel. Majade ees kasvavad ilupuud ja põõsad, nende taga kruntidel on köögi- ja puuviljaaiad ning abihooned, mis ei mõjuta tänavapilti. Krundipiiril on kujundatud hekid, võrk- või puitlippaiad.
MAHULINE STRUKTUUR	
ARHITEKTUUR	Alale on iseloomulikud valdavalt kõrgete viilkatustega nõukogudeaegsed 60-ndatel aastatel tüüpprojektide järgi ehitatud tagasihoidlikud kivi- ja puitelamud. Üldilmet häirivad vaid üksikud kahekordsed lameda katusega uuemad kivimajad ja kaasaegse kujunduse ning välisviimistluse mittesobiv kasutamine hoonete korrastamisel.
ÜHTSUS – SOBIVUS	Tulenevalt sarnasest plaani ja mahulisest lahendusest on üldpilt ühtlane.
KOKKUVÖTTE - MILJÖÖVÄÄRTUS	Tulenevalt planeeringukohasest hoonete paigutusest, ala üheaegsest väljaehitusest ja sarnasest mahulisest struktuurist on see kõrge miljööväärtusega ala. Üldilmet parandaks piirdeaedade parem hooldus. Majade välisviimistluse uuendamisel tuleks järgida algseid kujundusprintsipe.

PÕLTSAMAA MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD

LINNAEHITUSLIKUD STRUKTUURID – LINNAMUSTRID

6	KORTERELAMUD Tallinna-Tartu mnt ja Ringteega piiratud ala linna põhja osas.	Rajamise aeg – 20.saj. II pool
----------	---	--------------------------------------

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
PLAANISTRUKTUUR	
PLANEERING	Endise M.Lillevere kolhoosi korterelamute, ajastule iseloomulikud vabaplaneeringud pärinevad aastatest 1968 (RPI EMP van.arh. L.Mitt) ja aastast 1979 (RPI EMP arh. R.Nõmmik). Ala on planeeringukohaselt välja ehitatud.
TÄNAVATE STRUKTUUR HOONETE PAIGUTUS HALJASTUS	Hoonete asend ja teedevõrk on vabaplaneeringule iseloomulik. Kahte tüüpi hooned paiknevad peatänavate suhtes diagonaalselt. Autode juurdepääsud on rajatud selliselt, et need ei häiri elanikke. Seetõttu on alal palju haljastust, mis on hästi kujundatud ja hooldatud. Keskkond on elanikesõbralik. Elamurajooni lähedal asub Sõpruse park, mis kannab edasi Põltsamaa tugevaid haljastustraditsioone.
MAHULINE STRUKTUUR	
ARHITEKTUUR	Kahe ja kolmekordsed lameda katusega ajastule iseloomulikud tüüpelamud, millede välisviimistluse korrastamine tõstaks nende väärtust.
ÜHTSUS – SOBIVUS	Tulenevalt sarnasest välislahendusest ja üheaegsest väljaehitusest on üldpilt ühtlane. Seda ilmestab majade erinev maht.
KOKKUVÖTTE - MILJÖÖVÄÄRTUS	Tulenevalt planeeringukohasest väljaehitusest ning hästi kujundatud ja hooldatud haljastusest, on see ajastule tüüpiline vabaplaneeringuline korterelamute kvartal suhteliselt hea miljööga.

